

**ЩОРІЧНИЙ ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ КОНКУРС
«КРАЩИЙ ДЕРЖАВНИЙ СЛУЖБОВЕЦЬ»**

Творча робота учасника третього туру
щорічного Всеукраїнського конкурсу
«Кращий державний службовець»
на тему:
«Влада і громада: проблеми взаємодії»

Ковальова Вікторія Олександрівна
прізвище, ім'я, по батькові учасника

Зміївська районна державна
адміністрація Харківської області
місце роботи

Головний спеціаліст відділу
економічного розвитку і торгівлі
Зміївської районної державної
адміністрації Харківської області
посада

_____ 2017 р.

дата виконання

підпис учасника

2017 рік

ВСТУП

За результатами опитування, яке проводилося з 2 по 12 грудня 2016 року Київським міжнародним інститутом соціології, переважна більшість українців не довіряють Президентові України, Кабінету міністрів України та Верховній Раді України.

Згідно із опитуванням Президентів довіряють 13,7% українців, тоді як не мають довіри до глави держави 69% опитаних громадян. Найбільше не довіряють Президенту на сході, півдні та центрі України.

Кабміну довіряють лише 9,5%, а не довіряють – 72,8% респондентів, це ще більше, ніж Президентів.

Найгірша ситуація з довірою українців до парламенту. Верховній Раді довіряють лише 5,3% громадян, не довіряють – 82,1% [1].

Тому, до актуальних завдань, які на сьогодні стоять перед Україною, слід віднести, питання щодо залучення громади до процесу прийняття рішень і, як результат цього досягнення ефективності та прозорості діяльності органів публічної влади та збільшення рівня довіри до влади.

Довіра до влади сьогодні стає багато в чому можливою завдяки новому суспільному (громадському) запиту, який орієнтується на відтворення дієздатних владних інститутів. Проте, влада не може будувати політику виходячи лише з суспільних очікувань. У даному контекст виникає проблема розуміння суспільством цілей і змісту дій влади та раціоналістичного сприйняття цих дій. Саме у цьому плані в суспільній свідомості актуалізується тема прозорості намірів влади.

На цей час в країні створена ґрунтовна нормативно-правова база, яка регламентує відносини у сфері залучення громадськості до процесу вироблення державної політики. А саме: Конституція України; Закон України «Про місцеві державні адміністрації»; Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні»; Закон України «Про інформацію»; Закон України «Про звернення

громадян»; Закон України «Про об'єднання громадян»; Указ Президента України від 26 лютого 2016 р. № 68 «Про сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні»; Постанова Кабінету Міністрів від 3 листопада 2010 р. №996 «Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики»; Регламент обласних та районних державних адміністрацій, обласних, районних, міських рад; Положення про Громадську раду при обласній державній адміністрації, обласній раді (типове, згідно постанов) та інше.

Сучасне законодавство України надає певні можливості для взаємодії органів публічної влади з громадою, але технології та методи цієї взаємодії ще потребують свого вдосконалення.

Зазначене й обумовлює актуальність обраної тематики. Тому метою даної роботи є спроба проаналізувати взаємодії органів публічної влади з громадськістю та знайти шляхи покращення її рівня.

1. ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ ПОРОЗУМІННЯ МІЖ ОРГАНАМИ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ ТА ГРОМАДОЮ

Українські політики, громадські діячі, науковці, державні службовці звертають нашу увагу на те, що залучення громадян до участі у прийнятті державних рішень має будуватися на відповідних принципах.

Серед цих принципів головним є принцип довіри влади до пересічних громадян. Хоча багато з них сьогодні повністю, або певною мірою, не довіряє представникам влади, але ці ж люди, у той же самий час, підсвідомо очікують довіри до себе з боку владних структур.

Принцип відкритості полягає в тому, що інформація має бути донесена до представників різних соціальних груп, до всіх зацікавлених в отриманні інформації учасників процесу розробки та прийняття рішень. Змістом цього

принципу стає те, що розповсюдженні інформації та залучення громадян до відповідних проектів здійснюється без будь-яких обмежень з огляду на соціальний статус, професію, політичні погляди. Кожен етап роботи із залучення громадян має відбуватися з дотриманням відкритих, зрозумілих та єдиних для усіх учасників правил поведінки та умов прийняття рішень. Мають бути вироблені однакові і зрозумілі для всіх критерії. Розробка такого документу як Статут територіальної громади — один з елементів втілення принципу прозорості та відкритості.

Невідривно поєднаний з попередніми принцип об'єктивності. Неправдива, викривлена інформація може повністю підірвати довіру населення до влади. Навпаки, об'єктивно оцінена ситуація, ретельно підібрана аргументація здатна заздалегідь пригасити проблеми, що можуть виникнути, коли певні дії владних структур зачіпають інтереси окремих соціальних груп.

Одним із найважливіших принципів залучення громадян до розробки, прийняття та контролю за виконанням рішень є принцип координованості дій. Інформація, яка виходить за межі міськвиконкому, оцінка пропозицій громадян не повинна бути суперечливою. Такі випадки знижують довіру населення взагалі як до будь-якої інформації, пропозицій, аргументів, так і до джерела інформації, яким пересічний громадянин вважає не конкретну офіційну особу, а той орган влади, котрий вона уособлює.

Відповідно до принципу прямого спілкування необхідно оптимізувати діяльність усіх фахівців, що співпрацюють з громадою. Міському голові доцільно максимально зменшити кількість бар'єрів і проміжних ланок при проходженні інформації від джерела до споживача тощо.

Дотримання названих принципів, правильно організований зворотній зв'язок допомагають налагодити ефективну роботу із залучення громадськості, спонукають до гнучкості, дозволяють своєчасно швидко реагувати на потреби кожної з соціальних груп, спільними зусиллями досягати поставленої мети [2].

2. МЕТОДИ ВПЛИВУ ГРОМАДИ НА ОРГАНИ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ

Існує два способи впливу громадськості на процес прийняття рішень органами влади: безпосередня (особиста) участь громадянина та робота консультативно-дорадчих органів влади [4].

1. Консультативно-дорадчі органи при органах влади

Консультативно-дорадчий орган (КДО) – це орган який створює певна державна структура, органи виконавчої влади на місцях або органи місцевого самоврядування для поглиблення консультацій, отримання експертної думки або думки громадськості з необхідних питань.

Різноманітні громадські ради, координаційні ради, міжсекторальні робочі групи, інші структури, що створюються на базі органів влади «стаціонарно» або для вирішення конкретних проблем – ниточки, за які варто тягнути. Прямого впливу на владу вони не мають, однак можуть надавати певні рекомендації при вирішенні того чи іншого питання, і, найголовніше, – тримають потрібну тему на слуху.

Зазвичай діяльність таких органів регламентується певними установчими документами (розпорядження про створення і регламентом діяльності) і діють вони «при чомусь»: при Департаменті чи управлінні, при голові ОДА, при міському голові, при голові райдержадміністрації, міській раді, тощо. КДО можна умовно поділити на вузькоспеціалізовані (для вирішення конкретного питання) та широкоспеціалізовані (для вирішення будь-яких питань з компетенції органу, при якому вони створені).

КДО можуть самотійно ініціювати засідання, де розглядають питання та приймають відповідні рішення, які мають рекомендаційний характер для органів влади. Саме тому для здійснення впливу на потрібні органи влади є сенс з самого початку дізнатись, які консультативно-дорадчі органи при них (або їх структурних підрозділах) створені.

Категорії консультативно-дорадчих органів: громадська рада; колегія; комісія: постійна, тимчасова, експертна, конкурсна, спостережна, акредитаційна; координаційний штаб; рада: регіональна, обласна, наглядова, консультативна, координаційна; комітет: конкурсний, організаційний; група: робоча, міжсекторальна робоча; міжвідомча: комісія, рада; центр.

Щоб вплинути на рішення влади, не обов'язково входити до складу консультативно-дорадчого органу, можна (згідно з регламентом) виступити на засіданні, розповісти про проблему, навести аргументи щодо її вирішення. Консультативно-дорадчий орган зобов'язаний обговорити її і надати чиновникам рекомендації, таким чином зрушивши процес з місця.

2. Особиста участь громадянина

Другий варіант взаємодії з владою – це варіант особистої участі. Ніхто не може заборонити людині, що попередньо зареєструвалась, виступити на засіданні потрібної депутатської комісії чи на сесії міськради та переконати депутатів у необхідності вирішення наболілого питання. Інша річ, що зараз подібні виступи відбуваються з порушенням регламенту, без попереднього розгляду на депутатських комісіях, а іноді взагалі за допомогою фізичної сили. Що, навіть суто з людської точки зору, не спонукає чиновників та депутатів до співпраці.

У рамках концепції особистої участі громадяни мають у своєму розпорядженні такі способи впливу на процес прийняття рішень органами влади:

1. Право обирати й бути обраним (право громадян стратегічного характеру. Головним посилом якого є бойкот чиновників, що встигли себе запламувати).

2. Звернення до місцевого депутата, депутатів вищих рівнів (можна отримати необхідну для вирішення питання інформацію. Зважаючи на підняту громадянами проблему, депутат може ініціювати власний запит/звернення, що набирає більш вагомого значення для владних кабінетів).

3. Звернення до органу влади (можна отримати необхідну для вирішення питання інформацію):

усно: «пряма», «гаряча» телефонна лінія: урядова, місцева; до урядового та місцевого контакт-центру, керівника органу влади;

письмово – заява, звернення, скарга, пропозиція згідно Закону України «Про звернення громадян»;

на особистому прийомі громадян.

4. Зустрічі керівників та посадових осіб місцевих рад з населенням (доволі ефективна форма роботи, що активізує діяльність громад, підвищує відповідальність посадових осіб. Зустріч з населенням – безпосередній шлях до відкритого діалогу, що підвищує шанси на успішне вирішення проблем).

5. Виїзди депутатів разом з працівниками засобів масової інформації на місця (надає можливість продемонструвати депутатам суть проблеми наочно та обговорити шляхи її вирішення. А завдяки ЗМІ надати проблемі розголосу).

6. Через органи самоорганізації населення (об'єднання мешканців села, селища, міста, району чи навіть багатоквартирних будинків, можуть подати колективне звернення для вирішення питань місцевого значення. Зазвичай розглядаються владою більш уважно):

місцеві ініціативи (пропозиція членів громади про обов'язковий розгляд на відкритому засіданні ради будь-якого питання, віднесеного до відання місцевого самоврядування. Порядок внесення місцевої ініціативи визначається радою або статутом громади.

громадські слухання (заслуховування не рідше одного разу на рік громадою звітів депутатів ради і посадових осіб місцевого самоврядування, під час якого можуть порушуватися різні питання і вноситися пропозиції з питань місцевого значення),

загальні збори (збори всіх або частини жителів територіальної громади за місцем проживання для вирішення питань місцевого значення). Можуть мати наступні форми: сходка, збори мешканців будинку, вулиці, кварталу тощо.

7. Участь у сесіях рад (у присутності представників ЗМІ, які фіксують кожне слово, депутати швидше йдуть на поступки у вирішенні тієї чи іншої проблеми. Сприяє позитивному вирішенню питання і наявна багатопартійність рад).

8. Участь у роботі депутатських комісій (одна з найефективніших форм співпраці з владою. Саме на засіданнях можна більш детально розглянути потрібне питання, навести всі необхідні аргументи та заручитись підтримкою депутатів-членів комісії).

9. Місцевий референдум (рішення, прийняті місцевим референдумом, є обов'язковими для виконання на відповідній території)

10. Організація і участь в мітингах, походах, демонстраціях, пікетуваннях на місцевому рівні (подібні публічні збори дозволяють громадянам оголосити свої вимоги до влади (заборонити або дозволити, підтримати або засудити певні дії, рішення, явище).

11. Подання електронної петиції (індивідуальна або колективна вимога, звернення, пропозиція, скарга, прохання, клопотання, яка подається у органи державної влади в електронній формі. У разі набрання необхідної кількості підписів – виноситься у порядок денний сесії ради).

12. Подання скарги до Електронної книги скарг України. (Цей ресурс дозволяє повідомити про вашу проблему журналістам всеукраїнських видань, які за можливості нададуть ситуації розголосу).

13. Оскарження дії чи бездіяльності будь-якого органу влади в суді (якщо жодний з попередніх варіантів не спрацював потрібно користуватись своїм правом на розгляд у суді. Саме тому на кожному з етапів необхідно ретельно збирати письмові докази про хід процесу).

3. ВЗАЄМОДІЯ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ З ГРОМАДЯНАМИ У ЗМІЙВСЬКОМУ РАЙОНІ ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

З метою забезпечення отримання достовірної, оперативної та всебічної інформації про роботу органів публічної влади функціонують офіційні веб-сайти (веб-сайт Зміївської районної державної адміністрації <http://www.zmiivrda.gov.ua>, веб-сайт Зміївської районної ради <http://zmiev.rayrada.org.ua>), на яких йде постійне оновлення інформації щодо вирішення актуальних питань, які стоять на порядку денному у очільника району та органів місцевого самоврядування.

До Зміївської районної державної адміністрації за I півріччя 2017 року надійшло 614 звернень громадян, що на 12,2% більше, ніж у I півріччі 2016 року (547 звернень). Кількість громадян, які звернулися до районної державної адміністрації – 1754 (у відповідному періоді попереднього року – 1079). Кількість колективних звернень громадян у порівнянні з аналогічним періодом 2016 року збільшилася на 9,1%.

За видами звернень домінують заяви (клопотання) — 605 (98,5 %), 0,8 % складають пропозиції та 0,7 % — скарги.

Усього в зверненнях громадянами було порушено 642 різноманітних питання, що на 14,6 % більше, ніж у I півріччі минулого року (560 питань). Найбільш актуальними є питання комунального господарства, соціального захисту та транспорту і зв'язку.

Із загальної кількості звернень, що надійшли до районної державної адміністрації у I півріччі 2017 року, 174 (28,3 %) — вирішено позитивно, по 387 (63,1%) зверненням надані роз'яснення щодо шляхів їх вирішення, по 2 (0,3%) зверненням відмовлено у задоволенні викладених вимог, 5 (0,8 %) звернень відповідно до ст.7 Закону України «Про звернення громадян» надіслано на розгляд за належністю до інших органів, 1 (0,2 %) звернення повернено

авторові відповідно до ст.5 зазначеного закону, 45 (7,3 %) звернень знаходяться на розгляді.

Відповідно до затверджених графіків, які розміщено на офіційному веб-сайті Зміївської районної державної адміністрації, за звітний період керівництвом районної державної адміністрації було проведено 14 особистих і 12 виїзних прийомів за місцем проживання та роботи громадян, всього прийнято 47 громадян. Із 41 звернення, отриманого керівництвом районної державної адміністрації на особистому прийомі, 14 (34,1%) — вирішено позитивно, на 23 (56,1%) звернення надані роз'яснення щодо шляхів їх вирішення, 4 (9,8%) звернення знаходяться на розгляді.

Згідно із затвердженим графіком в юридичному відділі апарату районної державної адміністрації надається безоплатна первинна правова допомога громадянам, у відділі працює телефон «гарячої лінії».

На виконання п.3 Указу Президента України від 07 лютого 2008 року №109 «Про першочергові заходи щодо забезпечення реалізації та гарантування конституційного права на звернення до органів державної влади та органів місцевого самоврядування» при районній державній адміністрації працює постійно діюча комісія з питань розгляду звернень громадян. У I півріччі 2017 року проведено 6 засідань комісії, у тому числі 1 — виїзне. На засіданнях комісії були розглянуті звернення громадян з питань комунального господарства, соціального захисту, транспортного забезпечення, освіти та охорони здоров'я.

Відповідно до Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про звернення громадян» щодо електронного звернення та електронної петиції» здійснюється прийом електронних звернень громадян через офіційний веб-сайт Зміївської районної державної адміністрації шляхом заповнення відповідної форми. За звітний період до районної державної адміністрації надійшло 6 електронних звернень.

Організація роботи із зверненнями громадян знаходиться під постійним контролем керівництва районної державної адміністрації, вживаються заходи щодо вдосконалення цієї роботи.

З метою забезпечення участі громадян в управлінні державними справами, здійснення громадського контролю за діяльністю органів виконавчої влади, налагодження ефективної взаємодії зазначених органів з громадськістю, врахування громадської думки під час формування та реалізації державної політики при районній державній адміністрації було створено Громадську раду, яка за I півріччя 2017 року здійснила проведення 4 засідань, на яких було розглянуто актуальні питання сьогодення, а саме: практичні аспекти добровільного об'єднання територіальних громад, порядок створення госпітальних округів та інші.

ВИСНОВОК

В процесі швидких змін, постійного стресу та дезінформованості органам публічної влади у роботі з громадськістю потрібно підбирати ті методи і форми взаємодії, які є адекватні і прийнятні для налагодження діалогу з громадськістю.

Однак, дослідження соціально-психологічних властивостей українців сьогодні доводять, що їм притаманна сенсорність [3]. Тож треба пам'ятати, що сучасний українець не помагає – не повірить, і тому важливими формами проінформованості можуть стати оглядові екскурсії, інформаційні семінари, теле-радіо репортажі тощо.

Таким чином, в першу чергу необхідно спланувати роботу з інформування громадськості. Це значить – передбачити умови у яких спілкування між органами влади і громадянами будуть розвиватися. План має враховувати законне право громадян на отримання інформації, консультування та активну

участь у прийнятті рішень. Він має включати не тільки порядок дій, а й їхню оцінку та можливості їх виконання.

Основна частина плану має безпосереднє відношення до інформування, яке необхідно розглядати як важливий крок щодо зміцнення стосунків з громадськістю. В Українській владі є можливість згуртувати народ та втілити в життя свої найреалістичніші мрії щодо покращення життя українців в цілому при тісній співпраці з ними.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Соціологи виміряли рівень довіри українців до влади. Режим доступу: http://zik.ua/news/2017/02/01/sotsiology_vymiryaly_riven_doviry_ukraintsiv_do_vlady_1035987

2. Рада та громада (або як залучати громадян до місцевого самоврядування): Посіб. для прац. орг. місцевого самовряд. – К.: Академпрес, 2003. – 132 с.

3. Афонін Е., Гриненко В. Оцінка кадрів у системі державного управління: проблеми, методологія, методи // Актуальні проблеми внутрішньої політики. – 2004. – № 4. – С. 241.

4. Олена Костиля. «Влада та громада: законні методи впливу». Режим доступу: <https://tribuna.pl.ua/news/vlada-ta-gromada-zakonni-metodi-vplivu/>